

УДК 377.6

DOI 10.31494/2412-9208-2023-1-1-343-351

**FEATURES OF PROFESSIONAL SELF-DETERMINATION
FUTURE SOCIAL WORKERS IN THE CONDITIONS
INSTITUTION OF VOCATIONAL HIGHER EDUCATION**

**ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОГО САМОВИЗНАЧЕННЯ
МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ В УМОВАХ
ЗАКЛАДУ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВИТИ**

Victoria OSTARCHUK,

teacher, chairman of the cycle
design and social work commission

vkusnik23@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0001-7873-1290>

VSP Zhytomyr Technological
Vocational College KNUBA,

✉ 37 Nebesnoi Sotni St,
Zhytomyr, 10029, Ukraine

Вікторія ОСТАПЧУК

викладач, голова циклової комісії
дизайну та соціальної роботи

ВСП Житомирський
технологічний фаховий коледж
КНУБА,

✉ вул. Небесної Сотні 37,
м. Житомир, 10029, Україна

Original manuscript received: March 31, 2023

Revised manuscript accepted: April 28, 2023

ABSTRACT

The article explores the peculiarities of self-determination of future social workers under the influence of modern transformations in all spheres of life. Educational policy in Ukraine is changing in response to society's demand for improving the quality of vocational pre-university education to ensure the competitiveness of graduates on the labor market, shifting emphasis from training humanitarians and economists to professional training of specialists in the social sphere, taking into account the regional need for specialists of a certain profile. Focusing on the paradigms of the cognitive process, within the framework of which there is a shift in emphasis, the idea of self-determination in the conditions of the institution of professional preliminary higher education is defended.

The modern level of extra-primary activities in the conditions of an educational institution of vocational pre-higher education has been clarified. Conditions have been created for determining the criteria, indicators and level of participation of vocational pre-higher education students in extracurricular activities.

Special forms and methods of working with students of vocational pre-university education were analyzed and substantiated. Stages of formation and approval of extracurricular activities have been created. The list of necessary conditions for the formation of the system of theoretical knowledge, practical abilities and skills necessary for the effective realization of oneself as an individual in the process of professional training is given in the applicants of vocational education; promoting the development and formation of personal qualities that will contribute to the formation of oneself as a specialist in the social sphere.

The purpose of the article was to identify the features of extracurricular work with future social workers, which is aimed at the formation of professional self-development and ensures the effectiveness of the actions of appropriate pedagogical

technologies in the conditions of an institution of preliminary higher education. Considerable attention is paid to the problems of extracurricular activities, on the basis of the analysis, the strengths of professional pre-higher education are highlighted, the expediency of using effective methods of extracurricular activities is clarified.

Conclusions have been made regarding the need to improve the domestic system of professional pre-higher education, to quickly and adequately respond to constant changes and instability of social life, shifting educational emphasis towards working with students to increase their responsibility for learning outcomes and mastering modern learning technologies. The prospect of further development of the investigated problem is the definition and justification of the necessary pedagogical conditions for improving the quality of extracurricular activities in the environment of a professional college for future social workers in the conditions of globalization.

Key words: *self-development of personality, future social workers, professional pre-higher education, extracurricular activities.*

Вступ. У характеристиці закладу фахової передвищої освіти (ЗФПО) визначено його як конкретну освітньо-виховну інституцію і колектив, у якому істотну роль відіграє позанавчальна діяльність; а також соціально-психологічну групу, що впливає на членів відповідно до їхньої діяльності за інтересами і потребами. При цьому для здобувача створюється таке соціальне середовище, яке наразі є сприятливим для саморозвитку особистості. Заклад освіти такого типу передбачає задоволення її потреб в отриманні широкої світоглядної та якісної професійної підготовки [4].

Методи та методика дослідження. Проблема формування професійного самовизначення, соціальної відповідальності, організаторських здібностей, готовності до управлінської діяльності, прояву гуманності та толерантності в майбутніх соціальних працівників знайшла своє відображення в працях соціологів та психологів.

Загалом, заклад фахової передвищої освіти здійснює підготовку майбутніх соціальних працівників до професійної діяльності. Важливу роль при цьому відіграють зміст, форми і методи організації позанавчальної індивідуальної, мікрогрупової та групової роботи. Здобувачі ЗФПО систематично оволодівають знаннями і професійними уміннями в основному під час освітнього процесу, але частина із них визначається певним інтересом і професійною спрямованістю, сформованістю позитивного ставлення до майбутньої професії. Хоча слід зазначити, що здобувачі першого курсу на початку навчання зосереджуються в основному на опануванні змісту дисциплін. Проте вони охоче включаються в нове соціальне середовище, яке приваблює новими зв'язками, виконанням нових соціальних ролей, можливістю залучатися до різних видів діяльності. За таких умов з'являється можливість самореалізації кожного з учасників. Організація позанавчальної роботи в такому освітньому закладі передбачає, безперечно, окремі елементи для активного професійного саморозвитку.

Акцентуючи увагу на майбутній професійній діяльності, ми приймаємо твердження Н. Вінник, що позанавчальна діяльність «може стати самостійним мотивом і спонукати респондентів до дій самопобудови своєї особистості» [3:71]. На думку автора, щоб мета стала найважливішою в житті

і виступала провідним регулятором особистісного зростання, необхідно розвивати творчі здібності, виокремлювати професійний розвиток як пріоритетну діяльність. Це і буде по суті актуалізація усвідомленої потреби в професійному саморозвитку.

Досить оригінальну думку висловив свого часу Н. Руденко, який пов'язував потребу, мету і вольові зусилля для досягнення окресленої мети [7]. Адже цілком ймовірним є факт, що актуалізація потреби в професійному саморозвитку в процесі позанавчальної діяльності відбувається на основі переживання емоційно-забарвлених бажань, прагнень, почуття успіху, задоволення від вирішення проблеми, успіх її розв'язання – у формі оціночних емоцій, ставлення. Отримавши один раз перемогу, визнання особистих якостей, здобувач буде знову і знову прагнути повторити свої досягнення [9].

Такої думку дотримується І. Бех [1], при цьому визначаючи внутрішні та зовнішні стимули саморозвитку: до зовнішніх відносить вплив середовища, соціально-організоване виховання, педагогічний процес, що несе в собі позитивні впливи; до внутрішніх відносить потреби, мотиви, інтереси, установки.

Згідно з Концепцією національного виховання (2009 р), Законом України «Про освіту» позанавчальна діяльність повинна включати подальший розвиток соціального і життєвого досвіду особистості, її мотиваційної сфери, соціально-комунікативних умінь; формування навичок визначати мету, визначати шляхи і засоби її досягнення, приймати рішення щодо послідовного і відповідального виконання соціальних функцій; усвідомлене самовизначення в професійному зростанні; усвідомлене формування соціально сприятливого способу життя [3].

Метою статті є виявлення особливостей позанавчальної роботи з майбутніми соціальними працівниками, яка спрямована на формування їхнього професійного саморозвитку та забезпечує ефективність дій відповідних педагогічних технологій в умовах закладу фахової передвищої освіти.

Ми звертаємо увагу на конкретизацію змісту позанавчальної роботи здобувачів закладу фахової допрофесійної освіти. На думку вітчизняних учених (М. Головатого, О. Карпенко, М. Панасюк та ін.), позанавчальна діяльність у закладі освіти – це цілеспрямований процес, який відображає діалектичну єдність об'єктивних умов і суб'єктивних факторів виховного впливу і взаємодії суб'єктів, які одночасно виступають об'єктами виховання і самовиховання. Але при цьому позанавчальна діяльність, на думку Н. Вінник, – «це самоствердження і самовизначення в соціально-виховному середовищі, а соціальний вплив позанавчальної діяльності полягає в ціннісно-впливовій співтрансформації суб'єктів цього процесу» [3].

Як переконливо доводять науковці [6; 8; 9], позанавчальна діяльність буде більш результативною, якщо означений процес буде педагогічною системою, у якій чітко окреслено цілі, завдання, зміст, форми, методи, умови реалізації та критерії її ефективності [2:5]. Позанавчальна діяльність є важливим складником усього виховного процесу закладу освіти, і тому ми розглядаємо її як особливий інструмент у виховній роботі зі здобувачами. Це

дозволило Н. Руденко стверджувати, що поняття «позанавчальна виховна діяльність» відображає позанавчальну діяльність і виховання як діалектичне взаємоперетворення «форми» і «змісту» [7].

На нашу думку, доцільно охарактеризувати позанавчальну діяльність як своєрідну систему, яка має змістове наповнення, мету, завдання і засоби впливу. Практика засвідчує, що позанавчальна діяльність здобувачів закладу фахової допрофесійної підготовки є такою системою, яка забезпечує професійно-особистісний розвиток і саморозвиток майбутнього соціального працівника на основі діяльнісного, особистісного і творчого підходу, ставлення до майбутньої професії, вільного вибору власної позиції, добровільного прийняття життєвих цінностей і пріоритетів. Тому більшість якостей особистості здобувача, якими він оволодіє в позанавчальній діяльності, стають соціально і професійно орієнтованими. Це дозволяє висловити думку про те, що особливе значення має розвиток у майбутніх соціальних працівників професійного самопізнання. Воно розуміється як «самопізнання особистістю себе в активній професійній діяльності, яке, з одного боку, є відображенням та свідомості суб'єкта об'єктивних умов діяльності, потреб і можливостей та управлінням на цій основі своїми професійними діями, з другого – умовою і важливим фактором професійного становлення, показником успішного володіння професійною діяльністю [1].

Лише усвідомивши свої професійно-особистісні якості, майбутній соціальний працівник може повністю реалізувати себе як особистість і майбутній професіонал у практичній діяльності. Розглядаючи соціального працівника в ролі суб'єкта професійно-педагогічної діяльності, доцільно визначити ті якості особистості, які будуть сприяти її ефективній діяльності в соціальній сфері і повинні формуватися в процесі позанавчальної діяльності в закладі фахової допрофесійної підготовки: *орієнтаційно-мотиваційна* – потреба й інтерес до професійного саморозвитку, орієнтація на можливість розширення знань про професію і сферу діяльності, уміння вибрати запропонований оптимальний варіант діяльності в позанавчальній роботі; *організаційно-практична* – самовизначення щодо вибору знань для професійного зростання і саморозвитку, вибір компетентностей, оволодіння знаннями для власної професійної діяльності, напрямами соціальної роботи, механізмами взаємодії з різними клієнтами; *регулятивно-оцінювальна* – здатність до самоконтролю, оволодіння технологіями роботи в різних соціумах, різними методами самовдосконалення, уміння проявляти рефлексивність, здатність до самореалізації у різних видах позанавчальної діяльності.

Згідно з завданнями нашого дослідження позанавчальна діяльність здобувачів закладу фахової допрофесійної освіти з першого курсу дає їм можливість включатися в систему професійного розвитку, яка забезпечить реалізацію зазначених складників та їх показників.

Позанавчальну сферу життєдіяльності такого типу закладу освіти можна оцінювати як систему, якщо вона володіє обов'язковими ознаками:

підпорядкування всієї організації певній меті; структурованістю (наявність інших органічно пов'язаних елементів), взаємодією елементів (за наявності управління цим процесом) тощо. Причому, варто звернути увагу, що досягнення мети у вихованні (професійному саморозвитку) цілком допустиме, але якщо вона спрямована (орієнтована) на особистість, відповідає очікуванням і є актуальною.

До речі, ми не заперечуємо, що мета системи позанавчальної діяльності підпорядкована загальній цілеспрямованій меті освіти, орієнтованій на створення умов для саморозвитку і професійного зростання. Тому позанавчальна діяльність у закладі фахової допрофесійної освіти створює педагогічні умови для професійного становлення і розвитку спеціаліста соціальної сфери, які є сприятливими для самовизначення, самооцінки, саморегуляції, самоконтролю і саморозвитку кожної особистості – суб'єкта власного і суспільного життя.

Для досягнення окресленої мети позанавчальна діяльність потребує вирішення низки завдань: вивчення стану, функціонування й орієнтації здобувачів як передумови планування позанавчальної діяльності, спрямованої на професійний саморозвиток; планування позанавчальної діяльності та її вдосконалення на рівні індивідуалізації та мікрогрупової роботи; створення на постійній основі педагогічного семінару, що визначає напрями позанавчальної роботи і контроль за динамікою професійного саморозвитку здобувачів; створення самоуправління здобувачів у процесі реалізації творчих планів, орієнтованих на самооцінку, саморегуляцію і самоконтроль за діяльністю учасників експерименту; розробка методичних матеріалів на допомогу окремим групам здобувачів згідно за вибраними формами позанавчальної діяльності.

Без сумніву, реалізація завдань не є додатком до професійної підготовки здобувачів. Професійний саморозвиток органічно включається в єдину комплексну ідею організації життєдіяльності закладу освіти, зважаючи на вибір учасниками процесу власної стратегії й усвідомлення реальних можливостей професійного саморозвитку. Відповідно до Положення про функціонування закладу освіти означеного типу саме він як самостійна автономна структура вирішує всі питання діяльності, змісту, організації, кадрового забезпечення, всебічної підтримки позанавчальної діяльності [9].

Певною особливістю системи позанавчальної діяльності є використання в ній спеціально-орієнтованих програм, які залежно від мети включають здобувачів різних курсів, з різними інтересами і рівнями готовності сприйняття до поглиблення власного професіоналізму, наприклад: «Школа професіоналів», «Соціум і наше майбутнє», «Наш вибір» тощо.

Помітне місце в позанавчальній діяльності відведено таким формам професійного саморозвитку, які спрямовані на розвиток особистісних якостей майбутніх соціальних працівників. Так, успіхом користуються ділові ігри «Ситуація: твоє рішення», конкурс «Моя майбутня професія», «Безробіття серед молоді», «Твої пропозиції для уряду», презентація інформаційного матеріалу (для багатодітної сім'ї; для пенсіонерів, для учнів шкіл інтернатного типу).

У позанавчальній діяльності, орієнтованій на формування навичок професійного саморозвитку, ми вважаємо за доцільне звернути увагу здобувачів до різних форм виховного плану. Завдяки такому підходу майбутні соціальні працівники оволодівають додатковими вміннями, які проявляються в реальній практиці. Адже соціальний працівник, працюючи з різними віковими категоріями, соціальним статусом і умовами, повинні гіпотетично вміти вступати в комунікацію. З цією метою було розроблено і впроваджено окремі проєкти, у яких закладена ідея необхідності формування вміння використовувати прийоми анімаційної діяльності. Зокрема, заохочують респондентів до творчості, створюють емоційний комфорт у розмові з клієнтом такі бесіди: «Талант чи постійна робота над собою», «Що тебе тішить у твоєму житті», «Чи вмієш ти порадувати іншу людину», «Самопізнання! Як це здійснюється» тощо.

Як доводять дослідники цієї проблеми, суть позанавчальної діяльності найбільш повноцінно відображається в самостійності особистості, саморегуляції, самореалізації та досягненні мети власної діяльності. У цьому переконує Н. Руденко, підкресливши, що така діяльність – «це своєрідна умова для поширення життєвого простору, в якому за участю педагога студент переходить від соціальної ролі «учня» до ролі «професіонала» і здійснює пізнання реальії і самого себе, визначаючи орієнтири дій в нинішньому і майбутньому» [7:12].

Дослідження зазначеної проблеми не мало на меті виокремити формування професійного розвитку саморозвитку з-поміж інших напрямів чи форм позанавчальної роботи. Адже на практиці простежуються традиційні (визначені за функціональним принципом, правове, фізичне, естетичне виховання) та нетрадиційні напрями, які об'єднують різні інтереси здобувачів. Вивчення й аналіз практики дозволяє назвати окремі напрями, які відносяться до позанавчальної діяльності: робота волонтерських загонів; організація спеціалізованих загонів; робота творчої майстерні; консультативна школа; просвітницька школа для початківців щодо роботи з молоддю; клубно-мистецьке життя; школа доброчинності; туризм і здоров'я в соціальній сфері.

Названі напрями впливають на те, що здобувачі середньої освіти сприймають усю позанавчальну роботу як процес виховання, але кожен прагне самореалізуватися в одному або кількох напрямках, вибираючи той із наявних у навчальному закладі, до якого є найбільший інтерес у період навчання на кожному курсі. Як результат нашої практичної діяльності ми дійшли до висновку, що вкрай важливо дотримуватись мети (як орієнтира в роботі), визначати умови, засоби для організації управління процесом формування професійним саморозвитком. Для цього необхідно:

- окреслити структуру і зміст професійного саморозвитку в умовах позанавчальної діяльності, ураховуючи при цьому формування необхідних для соціальних працівників якостей;
- вивчати особливості здобувача сучасного освітнього закладу фахової допрофесійної підготовки, його інтереси, мотиви, нахили і здібності;

- організація позанавчальної діяльності здобувачів має бути орієнтована на майбутню професійну діяльність, що підсилює мотивацію в період навчання до самореалізації;
- постійно орієнтуватися на кінцевий результат спеціальної підготовки, ураховуючи при цьому об'єктивні умови позанавчальної роботи та залучення здобувачів до практичної діяльності;
- позитивний результат позанавчальної діяльності залежить, перш за все, від вмотивованої організації і залучення здобувачів до конкретних форм роботи, методичного забезпечення цього процесу, гуманного і демократичного управління ним;
- успіх реалізації ідеї професійного саморозвитку залежить від системності дій всіх напрямів педагогічно спрямованої в системі позанавчальної роботи.

Таким чином, окреслені положення підтверджують думку вчених про те, що професійний саморозвиток, самовизначення не лише розширюють умови становлення здобувача як професіонала, але й сприяють гармонійному особистісному становленню. Якщо професійна підготовка – це процес входження здобувача закладу освіти в нову соціальну групу з її засобами в конкретній соціальній структурі, то початок усвідомленого саморозвитку проявляється на етапі самовизначення. Перспективою подальшого розгортання досліджуваної проблеми є визначення і обґрунтування необхідних педагогічних умов підвищення якості позанавчальної діяльності в середовищі фахового коледжу щодо майбутніх соціальних працівників в умовах глобалізації.

Література

1. Бех І. Самореалізація особистості як визначальний чинник її життєдіяльності. URL : <http://dspace.pnpu.edu.ua/bitstream/123456789/7947/1/10.pdf> (дата звернення: 30.03.2023)
2. Вінник Н. Д. Розвиток особистісно-професійних якостей учнів професійно-технічних навчальних закладів у процесі підготовки до діяльності в сфері послуг : автореф. дис... канд. психол. наук : 19.00.07. Київ : Державний вищий навчальний заклад «Університет менеджменту освіти», 2009. 19 с.
3. Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>. (дата звернення: 28.03.2023).
4. Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>. (дата звернення: 28.03.2023).
5. Закон України «Про професійну (професійно-технічну) освіту» щодо окремих аспектів підготовки кваліфікованих робітників в умовах воєнного стану та відновлення економіки від 19.06.2022 № 2312-IX. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2312-20#Text>. (дата звернення: 28.03.2023).
6. Карпенко О. Г. Соціальний працівник: деякі аспекти професійної підготовки : навчально-методичний посібник. Київ : ДІПСМ, 2007. 145 с.
7. Руденко Н. В. Самореалізація особистості студентів у позанавчальній виховній роботі вищих технічних навчальних закладів. URL : http://scienceandeducation.pdpu.edu.ua/doc/2009/7_2009/53.pdf.pdf (дата звернення: 28.03.2023).
8. Управлінські аспекти соціальної роботи : Курс лекцій / М. Ф. Головатий, М. П. Лукашевич, Г. А. Дмитренко, І. Л. Петрова, М. Б. Панасюк; Міжрегіон. акад. упр. персоналом, Держ. центр соц. служб для молоді. Київ, 2002. 375 с.

9. Ягупов В. В. Професійний розвиток особистості фахівця: поняття, зміст та особливості. *Науковий вісник Інституту професійно-технічної освіти НАПН України*, 2014. URL : <http://lib.iitta.gov.ua/7167/> (дата звернення: 28.03.2023).

References

1. Bekh, I. (2017). *Samorealizatsiia osobystosti yak vyznachalnyi chynnyk yii zhyttiedialnosti* [Self-realization of the individual as a determining factor in life and individuality]. URL : <http://dspace.pnpu.edu.ua/bitstream/123456789/7947/1/10.pdf> [in Ukrainian].
2. Vinnyk, N. D. (2009). *Rozvytok osobystisno-profesiinykh yakosteï uchniv profesiino-tekhnichnykh navchalnykh zakladiv u protsesi pidhotovky do diialnosti v sferi posluh* [Development of personal and professional qualities of students of vocational and technical educational institutions in the process of preparation for activities in the service sector]: (PhD Thesis). Kyiv : Derzhavnyi vyshchyi navchalnyi zaklad «Universytet menedzhmentu osvity». [in Ukrainian].
3. Verkhovna Rada (01.07.2014). *Zakon Ukrainy «Pro vyshchu osvitu»* [Law of Ukraine «On Higher Education»]. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text/>. [in Ukrainian].
4. Verkhovna Rada (05.09.2017). *Zakon Ukrainy «Pro osvitu»* [Law of Ukraine «On Education»]. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text/>. [in Ukrainian].
5. Verkhovna Rada (10.02.1998). *Zakon Ukrainy «Pro profesiinu (profesiino-tekhnichnu osvitu)» vid 10.02.1998 № 103/98-VR* [Law of Ukraine «On professional (vocational and technical) education»]. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2312-20#Text/> [in Ukrainian].
6. Karpenko, O. H. (2007). *Sotsialnyi pratsivnyk: deiaki aspekty profesiinoi pidhotovky : navchalno-metodychnyi posibnyk* [Social worker: some aspects of professional training: training manual]. Kyiv : DIRSM. [in Ukrainian].
7. Rudenko, N. V. (2009). *Samorealizatsiia osobystosti studentiv u pozanavchalnii vykhovnii roboti vyshchykh tekhnichnykh navchalnykh zakladiv* [Self-realization of students' personality in extracurricular educational work of higher technical educational institutions]. URL : http://scienceandeducation.pdpu.edu.ua/doc/2009/7_2009/53.pdf.pdf [in Ukrainian].
8. Holovatyi, M. F., Lukashevych, M. P., Dmytrenko, H. A., Petrova, I. L., Panasiuk, M. B. (2002). *Upravlinski aspekty sotsialnoi roboty: Kurs lektsii* [Management aspects of social work: Course of lectures]. Kyiv. [in Ukrainian].
9. Iahupov, V. V. (2014). *Profesiyni rozvytok osobystosti fakhivtsia: poniattia, zmist ta osoblyvosti* [Professional development of a specialist's personality: concepts, content and features]. *Naukovyi visnyk Instytutu profesiinotekhnichnoi osvity NAPN Ukrainy – Scientific Bulletin of the Institute of Vocational and Technical Education of the National Academy of Sciences of Ukraine*. URL : <http://lib.iitta.gov.ua/7167/>. [in Ukrainian].

АНОТАЦІЯ

У статті розкриваються особливості самовизначення майбутніх соціальних працівників під впливом сучасних перетворень у всіх сферах життя. Освітня політика в Україні змінюється відповідно до запитів суспільства щодо покращення якості фахової передовщої освіти для забезпечення конкурентоздатності випускників на ринку праці, зміщення акцентів із підготовки гуманітаріїв та економістів на професійну підготовку фахівців соціальної сфери, урахування регіональної потреби у фахівцях певного профілю. Сконцентрувавшись на парадигмах познавчального процесу, відстоюється ідея самовизначення в умовах закладу фахової передовщої освіти.

З'ясовано сучасний рівень позанавчальної діяльності в умовах освітнього закладу фахової передвищої освіти. Створено умови для визначення критеріїв, показників та рівні участі здобувачів фахової передвищої освіти в позанавчальній діяльності.

Проаналізовано та обґрунтовано спеціальні форми і методи роботи зі студентами фахової передвищої освіти. Створено етапи формування та апробації позанавчальної діяльності. Наведено перелік необхідних умов для формування в студентів теоретичних знань, практичних умінь і навичок, необхідних для ефективної реалізації себе як особистості у процесі професійного навчання; сприяння розвитку і формування особистісних якостей, які сприятимуть становленню себе як фахівця соціальної сфери.

Метою статті стало виявлення особливостей позанавчальної роботи, яка спрямована на формування професійного саморозвитку майбутніх соціальних працівників та забезпечує ефективність дій відповідних педагогічних технологій в умовах закладу фахової передвищої освіти

Значна увага приділена проблемам позанавчальної діяльності, на основі проведеного аналізу виокремлено її сильні сторони, з'ясовано доцільність застосування ефективних методик позанавчальної діяльності.

За результатами узагальненого аналізу зроблено висновки, що ефективність і доцільність позанавчальної діяльності можлива за умови цілеспрямованої діяльності здобувачів фахової передвищої освіти, а це, в свою чергу, потребує вивчення і постановки експерименту для самооцінки та самоствердження майбутніх соціальних працівників як професіоналів.

Зроблено висновки щодо необхідності вдосконалення вітчизняної системи фахової передвищої освіти, швидкого й адекватного реагування на постійні зміни й нестабільність суспільного життя, зміщуючи освітні акценти в бік роботи зі студентами щодо підвищення їхньої відповідальності за результати учіння й овоєння сучасних технологій навчання.

Перспективою подальшого розгортання досліджуваної проблеми є визначення і обґрунтування необхідних педагогічних умов підвищення якості позанавчальної діяльності в середовищі фахового коледжу щодо майбутніх соціальних працівників в умовах глобалізації.

Ключові слова: *саморозвиток особистості, майбутні соціальні працівники, фахова передвища освіти, позанавчальна діяльність.*